

Onverwachte wending

Esther 8, 3-17 - 5.10.'25

1. Poerim met tegenzin

Even had ik de neiging om deze tekst maar over te slaan.

Ze kwam aan de orde in Bijbel Basics,
maar ik voelde tegenzin opkomen.

Tjonge, om het in deze tijd over de redding van de Joden te hebben.
Toen realiseerde ik me dat het deze zondag eigenlijk Israëlzondag is.
Ik had er niet meer aan gedacht, niet van plan om het te vieren.

Omdat we dan juist onze verbondenheid met Israël vieren.

En natuurlijk is die d'r nog, maar die staat wel onder druk.

De vervreemding is de laatste jaren groot geworden.

Maar door deze tekst wordt het toch een Israëlzondag vandaag.

Eén die anders van karakter is, dat wel: kritischer.

Esther, kun je eigenlijk alleen maar als heel boek lezen!

Vandaag lezen we maar een klein stukje uit Esther 8,
maar de hele geschiedenis speelt mee op de achtergrond.

Het boek Esther eindigt in het Poerimfeest

Je ziet het aan de foto: het Poerimfeest is het Joodse carnaval.

Een doldwaas feest waarop iedereen zich verkleed, elkaar cadeaus geeft, feest viert en waar er zelfs een voorschrift schijnt te zijn dat je met Poerim eigenlijk wel een beetje aangeschoten moet worden.

Zo kan het gebeuren dat met Poerim een waardige rabbi een beetje onzeker op de benen aan je voorbij schuifelt.

Zo'n feest is het: als noorderling stel ik me zo het carnaval voor.

Zouden ze dit jaar Poerim wel gevierd hebben in Israël?

Jazeker, het feest is gevierd in maart.

Maar ja natuurlijk gezien de omstandigheden wel anders.

Er is ook wel discussie over geweest.

Altijd is er aandacht voor de vijanden van de dag.

Het volk Israël heeft vele vijanden gekend in de loop van de geschiedenis.

En deze keer droegen velen de kleur geel, als verwijzing naar de gijzelaars.

En omdat de staat Israël, zoals ze zelf zegt, uit zelfverdediging handelt, zal men zich ook verwant gevoeld hebben met Esther.

Daar gaat het ook om zelfverdediging.

Maar zoals gezegd, bij mij was er tegenzin.

Door het geweld in Gaza dat tot nog toe doorgaat.

Door het onrecht op de West Bank.

Door de enorme haat die uit Israël richting alle kritiek naar buiten komt. Zelfs tegenover die van vrienden.

Iemand die gewoon kritiek heeft, word al een terrorist genoemd of een anti-semiet.

Door het grenzeloze geweld dat Israël uitoefent richting z'n vijanden.

Door het feit dat Israël de internationale wetgeving eenvoudig aan zijn laars lapt.

En door de verbondenheid met Israël, raakt me dat extra.

Alsof er een familielid in de criminaliteit terechtgekomen is.

Ja en natuurlijk raakt me het maar blijven vastzitten van de gijzelaars.

Toch Israëlzondag dus, uit verbondenheid, maar wel met verlegenheid.

2. Het plan van Esther

Op het eerste gezicht lijkt Esther hier helemaal van toepassing.

Israël moest zichzelf weer eens verdedigen.

Misschien is dat wel één van de redenen voor de oprichting van de staat Israël.

Dat is de overeenkomst met het boek, Esther.

Ook daar zijn de Joden een bedreigd volk.

En in dit hoofdstuk komt heel specifiek die zelfverdediging naar voren.

Nadat het vileine complot van de schurk Haman is uitgekomen, wordt hij geëxecuteerd en zijn bezit verbeurd verklaard.

En krijgt Mordechai zijn positie van grootvizier.

En dan...

dan is de interesse van de koning alweer voorbij en vindt hij het wel weer genoeg.

Hij lijkt weer vergeten waarom het ook alweer ging.

Koningin Esther moet hem opnieuw, emotioneel en met gevaar voor eigen leven, smeken om het leven van haar volk.

De koning lijkt beledigd te reageren:

maar ik heb toch al zoveel gedaan.

En die wet van Meden en Perzen kan ik niet veranderen.

Of moet je lezen:

‘ik heb er geen zin in om om me daar ook nog eens mee bezig te houden’?

Weer geeft de ‘machtige’ koning zomaar zijn zegelring uit handen, deze keer aan koningin Esther en haar oom Mordechai.

Zij weten nieuwe wetten uit te vaardigen, die voor de dreiging voor het Joodse volk een oplossing geeft: zelfverdediging.

De Joden mogen zichzelf verdedigen.

Net zoals ze nu zeggen te doen.

Dat is de overeenkomst.

Maar, er is wel degelijk een verschil.

Allereerst de uitgangspositie van het Joodse volk.

In deze geschiedenis zijn de Joden uiterst kwetsbaar.

Een overwonnen volk, dat maar moet luisteren naar de overheersers.
En dat zomaar het slachtoffer kan worden van genocide.
Sindsdien is dat nog veel vaker voorgekomen.
En inderdaad, in dit geval mag het Joodse volk zichzelf verdedigen.
Binnen de kaders van de wet, die wordt er speciaal voor gemaakt.
Het is dus legaal wat zij doen.
En de wet staat hen slechts één dag toe, waarop zij zichzelf tegen hun vijanden mogen verdedigen.
Kortom, zij moeten zich beperken in het geweld tegen hun vijanden.
Dat is een betekenisvol verschil met de situatie nu.

Immers, Israël handelt nu uit een positie van militaire overmacht,
en lijkt geen beperkingen meer te kennen in de toepassing van geweld.
En stoort zich op geen enkele wijze aan internationale wetgeving.
Is dit eigenlijk nog wel zelfverdediging?
De vraag is gerechtvaardigd.

3. Oorlogswetten

De gewelddadige inname van het beloofde land, blijft voor de christenen van nu een moeilijk te verdragen geschiedenis.
En toch, zelfs toen waren er oorlogswetten.
Je kunt ze onder meer lezen in Deuteronomium 20.
Heel precies wordt aangegeven dat er grenzen zijn aan oorlogvoeren.
Niet iedereen hoeft mee te doen in het oorlogvoeren.
Er is oog voor persoonlijke omstandigheden.
Voor de strijd moet men eerst vrede aanbieden.
En dat betekent dan dat de belegerde stad in z'n geheel gespaard moet worden.
Militairen mag men doden, maar niet hun vrouwen en kinderen.
En men mag ook niet de middelen van bestaan verwoesten.
Dat is niet slim: men kan ook zelf van de vruchten eten.
Maar dat is ook niet goed.
Want met bommen ben je niet in oorlog, lees je in die wetgeving.

De tactiek van de verschroeide aarde, past niet bij een Israëliische oorlog.

Deze wetgeving hoeft niet zo te verbazen.

Kijk hoe God tot zijn oordeel over de mensheid komt voor de zondvloed.

Belangrijke reden voor dit vreselijke oordeel van God zijn de slechtheid van de mens en het geweld dat ze tegen elkaar gebruiken.
(Gen 6,11)

Geweld is een groot kwaad in Gods ogen.

Als de geschiedenis met God zich verder ontwikkelt, wordt dit met de komst van de Heer Jezus nog eens duidelijker:

Hij onderstreept het liefdegebod.

Heb God lief, en ook je naaste mens als je zelf.

Dat gaat zover dat Jezus dat liefdegebod zelfs uitstrekt tot de vijand.
'Heb jullie vijanden lief en bid voor hen die jullie vervolgen.'

Op weg naar het voltooide Koninkrijk, is geweld steeds minder vanzelfsprekend.

En is het nauwelijks te combineren met de wetten van het Koninkrijk.

Geweld is een kwaad in Gods ogen.

Je zou kunnen zeggen dat de hedendaagse internationale oorlogswetgeving zoals de Conventie van Genève rechtstreeks voortkomt uit de oorlogswetten in het Oude Testament:
'beperk het geweld waar mogelijk!'

4. Achterdeur

De verhouding van christenen en oorlog is altijd ongemakkelijk geweest.

Daar is niet altijd zoveel oog voor, maar de geschiedenis is er vol van. Er waren Romeinse militairen die na hun bekering niet langer wilden vechten.

En dat is door de geschiedenis heen zo gebelevē.
Al is er in de naam van het christendom oorlog gevoerd,
er zijn ook altijd christenen geweest die zich nadrukkelijk van geweld gedistantieerd hebben.
Ook christenen hebben vanwege hun geloof dienst geweigerd.

En nu de spanningen in de wereld toenemen en wij als land daar ook in betrokken raken, en het veel gaat over bewapening en over afschrikking en over eventueel oorlog voeren, moet het ons niet verbazen dat er onder christenen stemmen opgaan die opnieuw waarschuwen voor deelname aan een oorlog.

Zodra er sprake is van bewapening en oorlog, merk je onder christenen ook altijd ongemak daarover.
Gezien vanuit onze God is dat begrijpelijk.
Een beroemd verhaal is dat van Desmond Doss, een Zevendedagadventist,
die vanwege z'n geloof geen wapens wilde dragen.
Omdat hij niet aan de kant wilde blijven staan,
wilde hij toch -zonder wapen- deelnemen aan de oorlog.
Hij moest veel tegenstand overwinnen in eigen gelederen.
Maar reedt uiteindelijk als hospik met grote moed veel van zijn collega militairen uit de frontlinie.
Zonder ooit een schot gelost te hebben, is hij onderscheiden voor zijn moed met de Medal of Honor.
Zijn verhaal is verfilmd in de film Hacksaw Ridge uit 2016.

Nu de spanningen toenemen, moeten we uitkijken dat we als christenen niet meegezogen worden in oorlogsretoriek.
Daar raakt dit ook *ons*, ook behorend tot Gods volk.

Misschien is geweld nodig om erger geweld te voorkomen.
Maar geweld kan nooit méér worden dan een noodzakelijk kwaad.
En je kunt het niet dan met groot gevaar voor jezelf gebruiken.
Want wanneer je eenmaal betrokken raakt in geweld.
Kan het je zomaar helemaal in de greep krijgen.

En dan is er geen houden meer aan.
Ze zeggen wel eens: macht corrumpeert,
dat geldt zeker ook voor geweld:
geweld maakt je zomaar een oorlogsmisdadiger.
Is dat wat we in Israël zien gebeuren?
Hoe via de achterdeur van het militaire geweld:
ongeremde haat, niemand ontziend geweld, racisme en misdaad
binnen komen.
Zelf slachtoffer van terreur wordt jouw terreur erger dan dat van je
vijanden.
Uiteindelijk ben je erger dan je vijand geworden.

Broers en zussen, geweld gebruiken is een noodzakelijk kwaad,
dat je zomaar helemaal in de greep krijgt.

5. En wie zijn wij nu?

Broer en zussen en dan nu de laatste vraag:
Wie zijn wij in dit alles?
In ieder geval zijn wij ook Israël en zijn het de broers en zussen van
het oude volk die nu dit geweld gebruiken.
Er in gevangen lijken te zitten.
En als wij ook Israël zijn, dan is dat als volgelingen van de Messias.
En dan verwachten wij niet dat dit geweld een oplossing kan zijn.
Ook niet voor de spanningen die er zijn in Europa!
Ook dan is geweld – God verhoede dat ooit het nodig zal zijn- nooit
meer dan een noodzakelijk kwaad.
Dat grote risico's in zichzelf meedraagt.

Als wij redding verwachten,
laten we dan allereerst de Heer van leven en dood erin betrekken
en Hem erom vragen.
Bidden om vrede!
Hij is immers vrede op aarde komen brengen.

Hoe je het ook wendt of keert, in de geschiedenis van Esther,
Het is niet de moed en de slimheid van de mooie koningin Esther

niet het doordachte beleid van Mordechai,
maar de God van Israël die de onverwachte wending brengt.
Lees het boek Esther er maar op na, Zijn naam wordt niet genoemd,
maar in stilte is Hij op de achtergrond aanwezig.
Beslissend aanwezig.
Geloof je dat Hij dat ook vandaag kan doen?

Laten we Hem dan bidden om uitkomst.

Als volgelingen van de Messias,
is je niet alleen opgedragen te bidden voor wie je vervolgen;
je vijanden liefde hebben,
maar ook om stand te houden voor deze liefde.
Als het dan echt niet anders kan, desnoods met geweld.
Het Joodse volk heeft nog altijd als opdracht een licht voor de wereld
te zijn.
Het is hartverscheurend om te zien wanneer ze in plaats daarvan het
duister aan het verspreiden is.
Het volk van God heeft als opdracht te streven naar de vrede.
Bewakers van deze vrede te zijn.
Van menselijkheid, van recht,
en bescherming te bieden aan de zwakken in de samenleving.
Dat zullen we ook tegen het volk Israël moeten *blijven* zeggen.

En als er dan een oorlog komt hier in Europa.
Dan zal het niet aan ons gelegen hebben.
En zijn we in die oorlog ook weer de bewakers van het
oorlogsgeweld.
Met ons gebed om vrede; met ons gebed om zelfbeheersing;
met ons blijvende gebed voor de kwetsbaren en de zwakken;
met onze hulp voor ieder die hulp nodig heeft: vriend en vijand.
Volgelingen van de Heer kunnen niet grenzeloos standhouden voor
welke regering dan ook, ze kunnen alleen maar standhouden voor de
liefde.
Zelfs als het oorlog is.

Wie zijn wij?

In de eerste plaats volgelingen van de Heer

Hij zal een ongedachte wending geven:

‘vrede op aarde.’

Laten we dat aan Hem blijven vragen.

Amen.

© Wieb Dijksterhuis, 5 oktober 2025.